

CỘNG HÒA XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM
Độc lập - Tự do - Hạnh phúc

BẢN KHAI THÀNH TÍCH

Đề nghị xét tặng danh hiệu “Nghệ nhân Ưu tú”

(Độ dài không quá 05 trang khổ A4)

I. SƠ YẾU LÝ LỊCH

1. Họ và tên (khai sinh): Nguyễn Bá Quý Nam
2. Tên gọi khác (nếu có): . Không.
3. Ngày, tháng, năm sinh: 28/07/1987
4. Dân tộc: .Kinh.
5. Nguyên quán: Thiệu Trung – Thiệu Hóa – Thanh Hóa
6. Hộ khẩu thường trú: Thôn 5 – Thiệu Trung – Thiệu Hóa – Thanh Hóa
7. Tên nghề thủ công mỹ nghệ nắm giữ: Đúc đồng thủ công
8. Năm bắt đầu thực hành nghề thủ công mỹ nghệ: năm 2000
9. Điện thoại nhà riêng: 0964 294 345
10. Địa chỉ liên hệ: Thôn 5 – Thiệu Trung – Thiệu Hóa – Thanh Hóa
11. Người liên hệ khi cần: Nguyễn Bá Quý Điện thoại:0964 294 345
12. Số lượng học trò đã truyền dạy được:

II. QUÁ TRÌNH THAM GIA THỰC HÀNH NGHỀ THỦ CÔNG MỸ NGHỆ

(Kê khai về quá trình tham gia thực hành nghề thủ công mỹ nghệ (học nghề từ ai, nay còn sống hay đã mất, địa chỉ, điện thoại của người đó (nếu có), đã thực hành nghề thủ công mỹ nghệ đang nắm giữ như thế nào...)

Quá trình tham gia thực hành nghề thủ công mỹ nghệ gia truyền học từ bố, bắt đầu năm 2000, bố còn sống, địa chỉ: Thôn 5 – Thiệu Trung – Thiệu Hóa – Thanh Hóa, điện thoại: 0915 040 744

III. TRI THỨC VÀ KỸ NĂNG ĐANG NẮM GIỮ

Kỹ thuật đúc đồng theo những phương pháp thủ công truyền thống gồm các bước sau:

1. Nguyên liệu:

- Đồng, thiếc, chì, đất sét, than, củi, rơm rạ và một số nguyên liệu khác: Đồng, thiếc, chì được đưa vào lò nấu chảy hòa tan ở nhiệt độ hơn 1000° được gọi là đồng hợp kim tạo độ bóng, bền không rỉ sét, càng lai chùi càng sáng bóng.

- Đất sét: Dùng để chế tác khuôn đúc, nôi coi, ống coi. Ưu thế của nghề đúc đồng ở Thanh Hóa là nguồn đất sét thiên nhiên sẵn có ở địa phương. Đất sét ở đây rất dẻo làm khuôn đúc rất tốt.

- Đất sét đem phơi khô trắng, đã thành bột trộn với châu (vỏ lúa khô) chế thành 3 loại đất:

+ Đất già: Bột đất sét trộn nhiều châu

+ Đất vừa: Bột đất sét trộn vừa châu

+ Đất non: Bột đất sét trộn ít châu

Ba loại đất trên là nguyên liệu chính sử dụng làm khuôn đúc và các dụng cụ nấu đồng.

- Than củi, rơm rạ: Là nguyên liệu không thể thiếu trong nghề đúc đồng thủ công truyền thống. Than củi phải là than lim (cháy đượm, chắc, lâu tàn, dùng để nấu chảy đồng. Than còn được giã thành bột dây mịn trộn với bột đất sét làm mồi coi chát vào ống coi. Củi và rơm rạ dùng để nung khuôn).

2. Làm khuôn đúc:

Làm khuôn đúc là một trong những yếu tố quyết định sự thành bại của việc đúc đồng, đặc biệt là những sản phẩm đòi hỏi độ tinh xảo và tính chính xác cao (VD: Trống đồng).

Làm khuôn gồm 2 khâu: Dựng khuôn và nung khuôn

- Dựng khuôn:

Đất sét được phơi khô trắng ngâm nước và trộn với châu theo đúng tỷ lệ được đắp thành khuôn gọi là khuôn mộc. Dem phơi khô dưới ánh nắng tự nhiên gõ đều để chống nứt khuôn. Khi lớp khuôn này khô trắng sẽ tạo được một lớp khuôn bìa ngoài rắn chắc.

Sau đó dùng đất sét trộn với châu đã đốt và giã nhỏ với một tỷ lệ nhất định, tạo lớp khuôn trong theo hình dạng họa tiết hoa văn của từng sản phẩm. (Đối với

những sản phẩm có họa tiết hoa văn nhiều và phức tạp như Trống đồng thì lúc này dùng dụng cụ chuyên nghiệp để đục và tạo hoa văn ăn bản trên khuôn).

Lớp đất này phải để khô tự nhiên ở nơi thoáng mát, không tiếp xúc trực tiếp với ánh nắng mặt trời, tránh trường hợp khuôn bị nứt.

Sau thời gian nhất định theo từng loại khuôn, khi khuôn đã khô dùng bột phấn chì lau lại khuôn một lần nữa để chống dính giữa sản phẩm và khuôn đất.

Từ những lớp khuôn này được đắp vào một lớp đất để tạo khuôn trong của từng sản phẩm, sau đó để khuôn trong tự nhiên rồi đem tách giữa 2 lớp khuôn, cạo phần khuôn trong tạo ra khe hở để rót đồng vào, tạo nên sản phẩm.

Thao tác cuối cùng trong quy trình dựng khuôn là Trổ xè, việc trổ xè phải thật chính xác đòi hỏi trình độ tay nghề và kinh nghiệm của người thợ. Nếu trổ xè to quá hoặc nhỏ quá sẽ làm cho đồng chảy vào khuôn không đều, chính vì vậy việc trổ xè đòi hỏi có tính chính xác cao.

- Nung khuôn:

Nung khuôn gồm các bước: nung, mài, gọt, làm thật thao, đóng nén, trổ xè chính thức và thử khuôn.

Khuôn được đặt trên lò đất, dùng củi hoặc rơm rạ cho đến khi khuôn chín đỏ (màu vàng như gạch non) mới đạt yêu cầu. Sau khi khuôn đã nung chín dùng “sành” cạo sạch hai bìa cốt ngoài. Dùng cát rây kỹ để “kéo yén” cho khớp với kích thước đã đo, rồi tiến hành làm thật thao. Thật thao gồm 2 thao tác kỹ thuật: dò khuôn và tràn thao:

+ Dò khuôn: Là thao tác đòi hỏi kinh nghiệm của người thợ, lấy thật phải đều theo độ dày mỏng của từng loại sản phẩm, từ là khoảng cách giữa mặt trong khuôn ngoài với “thao” cốt trong. Sau khi làm xong công đoạn lấy thật và cạo phẳng thao thì dùng trà mềm nấu nước thoa lên toàn bộ thao thì thao được mịn, phẳng.

+ Tràn thao: Dùng dẻ bọc sành lau phần vân, cổ, vách, thao đưa vào lò nung cốt lần thứ 2 để đất giáp chín đỏ.

- Trổ xè chính thức: Dùng sành mài cho xè cho phẳng bóng. Lấy dẻ nhúng nước lau lại phần bìa ngoài, dùng nửa cây đốt để hơ khuôn và tráng thao. Khi khuôn đã đốt khô đưa lên bàn kéo căng nẹp thật chắc rồi đặt bát dậu vào khuôn để rót đồng.

- Kỹ thuật tạo hoa văn trên khuôn:

Tạo hoa văn trên khuôn là công việc của người thợ có tay nghề điêu luyện. Công việc này đòi hỏi người thợ phải có tính cần mẫn, tập trung cao độ từ đục nét hoa văn thô sơ nhất đến những đường nét phức tạp.

Để tạo hoa văn vào khuôn cho từng sản phẩm, phải tính kích thước của khuôn để chia từng ô hoa văn cho hợp lý.

3. Kỹ thuật đúc

Gồm các bước: Làm công cụ nấu đồng, kỹ thuật nấu đồng, rót đồng vào khuôn và hoàn thiện công đoạn làm nguội.

- Nấu đồng, rót đồng vào khuôn và tháo khuôn:

+ Nấu đồng: Đồng, than lim được xếp vào ống coi, nổi lửa chập lò. Đung đến khi đồng chảy gần hết thì cho thiếc, chì theo đúng tỷ lệ vào nồi coi. Khi nhiệt độ lên tới $800 - 900^{\circ}\text{C}$ thì đồng bắt đầu chảy. Đến lúc đồng chảy như nước mưa thì rót đồng vào khuôn. Thời gian nấu được một nồi đồng tùy thuộc vào trọng lượng của từng sản phẩm (sản phẩm nặng khoảng 100kg thì thời gian nấu khoảng 60-70 phút)

+ Rót đầu vào khuôn: Đòi hỏi kỹ thuật điều luyện, khi đổ đồng vào khuôn phải giữ được ngọn cho đều (ngọn đồng đổ xuống phải là “đầu to – đuôi vừa” thì mới đạt yêu cầu.

+ Tháo khuôn: Khi đồng đã liên kết vững chắc thì tháo khuôn, dùng móc soi tháo phần cốt trong trước sau đó mới tháo khuôn mặt và khuôn bìa. Nếu sản phẩm có độ dày từ 1cm trở lên thì phải ủ từ 4-5 giờ để nhiệt độ giảm dần cho đến khi nguội hẳn thì mới tháo khuôn. Đối với sản phẩm có độ dày 2-3 ly phải tranh thủ tháo khuôn ngay để tránh độ co của đồng dẫn đến nứt vỡ sản phẩm.

- Hoàn thiện công đoạn nguội: Sau khi sản phẩm đã tháo ra khỏi khuôn đúc thì tiến hành lau cọ sạch sẽ đất, cát pavia làm sạch bề mặt, đánh bóng sản phẩm.

Bằng những quy trình kỹ thuật đúc đồng bằng phương pháp thủ công truyền thống trên, tôi đã đúc thành công nhiều sản phẩm đảm bảo về hình dáng, đường nét hoa văn tinh xảo, sắc nét.

IV. TÊN SẢN PHẨM, TÁC PHẨM TIÊU BIỂU

- Chiếc trống đồng lớn nhất Việt Nam : Đường kính 2,41m, cao 1m51, làm theo hoa văn Ngọc Lũ, trưng bày tại Long Khánh, tỉnh Đồng Nai.

- Tượng nhà sử học Lê Văn Hưu.

- Các loại sản phẩm tượng, chuông, cồng, chiêng, Lư, đỉnh phục vụ trên toàn quốc.

V. KHEN THƯỞNG

- Năm 2000:

Được UBND xã Thiệu Trung tặng Giấy khen đã có thành tích sáng kiến đầu tiên ở Thiệu Trung tạo mẫu hoa văn trống đồng phiên bản năm 2000 góp phần khôi phục và phát triển làng nghề truyền thống.

Được Hội khoa học lịch sử Việt Nam cấp Bằng vàng ghi nhận đã góp phần tích cực vào thành công của dự án "Nồi trống Lạc Hồng - Hào khí Thăng Long" đúc 100 Trống đồng 1000 năm Thăng Long tiến dâng Đại lễ.

Được BTC lễ hội trống đồng kỷ niệm 1000 năm Thăng Long - Hà Nội trân trọng ghi nhận đã đóng góp Kim ngân quý - Giọt hồng, hòa vào dòng chảy đúc trống đồng nghìn Rồng dâng tặng Đại lễ 1000 năm Thăng Long - Hà Nội (1010-2010)

- Năm 2016:

Bằng khen của Hội di sản văn hóa Việt Nam đã có thành tích trong hoạt động bảo vệ và phát huy giá trị di sản văn hóa.

Ban chấp hành TW hiệp hội làng nghề Việt Nam phong tặng danh hiệu Thợ giỏi làng nghề Việt Nam.

UBND xã Thiệu Trung tặng giấy khen đã có thành tích mở lớp đào tạo nghề đúc đồng cho các học viên trong xã tại làng nghề Thôn 5 Thiệu Trung, Thiệu Hóa, Thanh Hóa.

Và các ghi nhận đóng góp của Hội di sản văn hóa Việt Nam, Ban tổ chức lễ hội trống đồng kỷ niệm 1000 năm Thăng Long – Hà Nội, Ban tổ chức đúc trống đồng, sùng thần công, kiếm đồng tặng khu lưu niệm cố Đại tướng - Tổng tư lệnh Võ Nguyên Giáp.

- Năm 2018: Xác lập kỉ lục người thực hiện phiên bản trống đồng Ngọc Lũ bằng phương pháp thủ công truyền thống lớn nhất Việt Nam.

- Năm 2020: Được Chủ tịch UBND tỉnh Thanh Hóa tặng Bằng khen Đã có thành tích trong tổ chức, tham gia Hội chợ - Triển lãm thành tựu kinh tế - xã hội tỉnh Thanh Hóa giai đoạn 2015-2020.

- Năm 2021 : Được Chủ tịch Hội đồng trung ương các hiệp hội doanh nghiệp Việt Nam tặng Bằng khen đã có thành tích trong việc phát triển nghề đúc đồng truyền thống và đã đúc thành công loạt đồng đầu tiên có thể đánh kêu vang để phục vụ các sự kiện và lễ hội, góp phần khôi phục lại văn hóa trống đồng của tổ tiên trong lịch sử Việt Nam.

VI. KỶ LUẬT

Không

Tôi cam kết chịu trách nhiệm về tính xác thực của thông tin đã kê khai và thực hiện đúng trách nhiệm, nghĩa vụ của bản thân theo quy định của pháp luật về thi đua, khen thưởng sau khi được phong tặng danh hiệu “Nghệ nhân Nhân dân”./.

Thiệu Trung, ngày 12. tháng 5 năm 2022 Thiệu Trung, ngày 12. tháng 5. năm 2022

Xác nhận¹

TM. Ủy ban nhân dân cấp xã nơi cư trú

Người khai

(Ký ghi rõ họ tên)

Chủ tịch
(Ký, ghi rõ họ tên, đóng dấu)

Đỗ Đức Thanh

Nguyễn Bá Quý

Thanh Hóa, ngày 16. tháng 11. năm 2022
Xác nhận của Giám đốc Sở Công Thương²
(Ký, ghi rõ họ tên, đóng dấu)

GIÁM ĐỐC
Phạm Bá Cai

Ghi chú:

¹ Xác nhận về cư trú, sự tuân thủ luật pháp và các quy định tại nơi cư trú.

² Sau khi có biên bản lấy ý kiến của cộng đồng dân cư địa phương nơi người đề nghị xét tặng đang cư trú hoặc của Hội nghề nghiệp.